

**НАПРЯМИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ КРИМІНОЛОГІЧНОЇ БЕЗПЕКИ
НА РІВНІ АДМІНІСТРАТИВНО-ТЕРИТОРІАЛЬНИХ УТВОРЕНЬ:
ВИЗНАЧЕННЯ ПРІОРИТЕТІВ**

У статті досліджено поняття «криминологічна безпека» з урахуванням особливостей її забезпечення на рівні адміністративно-територіальних утворень (міста обласного, республіканського, районного значення, а також села і селища), що дало можливість автору визначити конкретні пріоритетні (основні) напрями гарантування криминологічної безпеки: 1) адміністративний напрям; 2) нормативний напрям; 3) протидія злочинності; 4) соціально-економічний напрям; 5) інформаційно-аналітичний напрям; 6) взаємодія; 7) виховний напрям.

Ключові слова: криминологічна безпека, адміністративно-територіальне утворення, напрями забезпечення криминологічної безпеки, безпека.

В статье исследовано понятие «криминологическая безопасность» с учетом особенностей ее обеспечения на уровне административно-территориальных образований (города областного, республиканского, районного значения, а также села и поселки), что дало возможность автору выделить конкретные приоритетные (основные) направления обеспечения криминологической безопасности: 1) административное направление; 2) нормативное направление; 3) противодействие преступности; 4) социально-экономическое направление; 5) информационно-аналитическое направление; 6) взаимодействие; 7) воспитательное направление.

Ключевые слова: криминологическая безопасность, административно-территориальное образование, направления обеспечения криминологической безопасности, безопасность.

The article explores the concept of “criminological security” taking into account the characteristics of its security at the level of administrative-territorial entities (cities of regional, republican, district importance, as well as villages and towns), which enabled the author to highlight the relevant priority (main) areas of ensuring criminological security: 1) administrative direction; 2) regulatory direction; 3) anti-crime; 4) socio-economic direction; 5) information and analytical direction; 6) Interaction; 7) educational direction.

Key words: criminological security, administrative-territorial-education, directions of ensuring criminological security, safety.

Вступ. Сфера гарантування безпеки багатогранна та включає в себе різні її види. Наприклад, лише в Законі України «Про національну безпеку» [1] закріплено чотири види безпеки, серед яких: воєнна, громадська, державна та національна. На безпековий аспект криминологічного характеру опосередковано вказано в ст. 3 Основного закону держави. В основу даної статті покладено людиноцентристський підхід, який ставить людину на перше місце, спрямовує всю діяльність держави на благо людини та суспільства загалом, охороняючи її життя та здоров'я, зокрема, шляхом створення безпечних умов для існування та розвитку кожної особистості, захисту честі та гідності кожної особи.

Більшість із вищевказаних цінностей є невід'ємними природними правами кожної особи, які вона отримує з народження, для їх набуття непотрібно мати жодного спеціального статусу,

а відчуження взагалі не уявляється можливим. Це той базовий набір прав особи, які дають їй можливість не тільки бути активним членом суспільства, а і розвиватись у ньому. Утвердження сукупності таких прав віднесено до обов'язку держави, за виконання якого вона відповідає перед людиною, визначивши як один із пріоритетних напрямів власної діяльності. Одночасно кожний з останніх являє собою сукупність різносторонніх цілеспрямованих заходів правового й організаційного характеру, спрямованих на досягнення конкретно визначеної мети, зокрема охорони, захисту й утвердження таких «базових цінностей», як право на життя, здоров'я, безпеку, недоторканість, честь і гідність.

Поставлена мета досягається шляхом реалізації не одного напрямку, а їх множинності в різнорідних суспільно важливих сферах – пов'язаних з охороною здоров'я та охороною праці, безпекою, зокрема національною, економічною й інших. Поза сумнівами залишається суспільна важливість категорії «безпека». Показовим є те, що у всевітньо відомій піраміді А. Маслоу потреба в безпеці посідає друге місце, є своєрідним фундаментом для надбудови інших соціальних «бажань» відповідно до їх послідовного розташування. Такий порядок лише підкреслює, що будь-яке благо може існувати тільки за умови забезпечення попереднього. Вказане свідчить про беззаперечну актуальність дослідження напрямів гарантування кримінологічної безпеки взагалі й адміністративно-територіальних утворень зокрема.

Гарантування кримінологічної безпеки на загальному рівні як провідна тематика наукових досліджень простежується в працях таких учених, як: М.М. Бабаєв, О.М. Бандурка, А.І. Долгова, М.П. Клейменов, О.М. Литвинов, Н.А. Лопашенко, Д.М. Прокоф'єва-Янчиленко; включаючи її родові поняття «безпека» (Ю.Л. Воробйов, В.А. Ліпкан, Г.А. Пастернак-Таранушенко). Водночас особливостям кримінологічної безпеки, пов'язаним з її забезпеченням у конкретній галузі, сфері або на окремому рівні також присвячено низку наукових праць (В.О. Плешаков розглядав гарантування кримінологічної безпеки у сфері взаємовпливу організованої злочинності і злочинності неповнолітніх; Н.О. Федчун досліджувала її у сфері мореплавства; С.Г. Шабанов присвятив своє монографічне дослідження кримінологічній безпеці корпорацій; А.В. Цвилий цікавився питанням кримінологічної безпеки регіонів). Результати роботи зазначених учених були використані як емпірична база для проведення дослідження у визначеному нами напрямі, який до сьогодні в кримінології не мав комплексного висвітлення.

Постановка завдання. Мета статті полягає у визначенні основних напрямів гарантування кримінологічної безпеки на рівні адміністративно-територіальних утворень, досягнення якої зумовлює необхідність визначення змісту та сутності поняття кримінологічної безпеки та з'ясування змісту категорії «адміністративно-територіальне утворення».

Результати дослідження. Поруч із нормативно закріпленими різновидами поняття «безпека» залишаються інші її види, зокрема кримінологічна безпека, яку розглядають у складі системи публічної (громадська) безпеки (В.О. Плешаков [2]) і, як наслідок, як інтегровану складову частину національної безпеки (Д.М. Прокоф'єва-Янчиленко [3], Н.О. Федчун [4, с. 8–9]) або як самостійний елемент суспільної безпеки (А.В. Цвилий [5, с. 96]). Зважаючи на відсутність легального визначення поняття «кримінологічна безпека» й усвідомлюючи, що розуміння його сутності є необхідним у розрізі предмета даного дослідження, вважаємо необхідним з'ясувати його зміст у контексті гарантування безпеки на рівні адміністративно-територіальних утворень, що, у свою чергу, неможливо без з'ясування змісту такої правової категорії, як «безпека» та похідної від неї – «кримінологічна безпека».

У національному законодавстві термін «безпека» визначається здебільшого в спеціалізованих нормативно-правових актах і відбиває всі особливості тієї галузі, в якій він використовується:

1) «відсутність недопустимого ризику, пов'язаного з можливістю спричинення шкоди та/або нанесення збитку» (Кодекс систем розподілу, затверджений постановою Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг, від 14 березня 2018 р. № 310 [6]);

2) «відсутність загрози життю, здоров'ю людей, майну, тваринам, рослинам і довкіллю, що перевищує граничний ризик» (Положення про систему управління безпекою руху поїздів у Державній адміністрації залізничного транспорту України, затверджене наказом Міністерства інфраструктури України від 1 квітня 2011 р. № 27 [7]);

3) «властивість об'єкта забезпечувати відсутність ризику завдання шкоди здоров'ю людей, майну та навколишньому середовищу» (Положення про технічне обслуговування устаткування підприємств гірничо-металургійного комплексу, затверджене наказом Міністерства промислової політики України від 15 червня 2004 р. № 285 [8]).

Незважаючи на те, що наведені визначення не можна застосовувати в межах розуміння криминологічної безпеки загалом та на рівні адміністративно-територіальних утворень зокрема, усі вони, як уявляється, відбивають його найсуттєвішу ознаку: відсутність потенційних загроз, які можуть завдати шкоди конкретним об'єктам – живим біологічним істотам і майну. Саме ця характеристика відображає етимологічну сутність терміна «безпека», що буквально означає «стан відсутності загрози певному об'єкту» [9, с. 137].

В «Енциклопедичному словнику цивільного захисту» поняття «безпека» визначено як «система умов і факторів, у яких країна функціонує та розвивається за своїми внутрішніми законами, делегуючи управлінню праву стимулювати позитивні тенденції і зрушення, а також коригувати негативні відхилення, захищаючи країну від загроз зовнішнього оточення» [10, с. 371].

Зазначене простежується у визначенні, запропонованому Г.А. Пастернаком-Таранушенку, на думку якого, безпека – це «використання притаманних людині, країні, суспільству і державі засобів і заходів із самозбереження» [11, с. 57], додаючи, що центром її забезпечення є людина, оскільки саме вона є утворюючою одиницею суспільства, яке, виражаючи особисту волю через формування органів державної влади, забезпечує життєздатність будь-якої країни. Більш змістовною виглядає авторська дефініція, запропонована В.А. Ліпканом: «безпека – це гарантована конституційними, законодавчими і практичними заходами захищеність і забезпеченість життєво важливих інтересів об'єкта від зовнішніх і внутрішніх загроз» [12, с. 57]. Отже, безпека в загальному розумінні – це система заходів, спрямована на усунення перспективних і поточних загроз суспільному устрою, правопорядку, а також усім без винятку правам, свободам та інтересам особи.

Важливим для розуміння юридичної природи криминологічної безпеки є також визначення більш широких змістовних категорій, які співвідносяться з указаною як цілею та частиною відповідно, ідеться про національну та громадську безпеку. Відповідно до п. 9 ч. 1 ст. 1 Закону України «Про Національну безпеку України», національна безпека означає «захищеність державного суверенітету, територіальної цілісності, демократичного конституційного ладу та інших національних інтересів України від реальних та потенційних загроз». Громадська безпека і порядок п. 3 того самого положення визначено як «захищеність життєво важливих для суспільства та особи інтересів, прав і свобод людини і громадянина, забезпечення яких є пріоритетним завданням діяльності сил безпеки, інших державних органів, органів місцевого самоврядування, їх посадових осіб та громадськості, які здійснюють узгоджені заходи щодо реалізації і захисту національних інтересів від впливу загроз». Зважаючи на те, що криминологічна безпека є частиною обох із видів, варто констатувати, що вона стосується захисту й охорони не тільки прав, свобод та інтересів особи, а також інтересів держави, її суверенітету та територіальної цілісності, від усіх можливих загроз і «відвертих посягань».

Теоретичні розробки та висновки криминології створюють методологічну базу для протидії протиправним посяганням, учинення яких завдає шкоди матеріальним і нематеріальним об'єктам. Фактично, для досягнення повного стану безпеки в розумінні криминології необхідно, з'ясувавши закономірності розвитку злочинності та характерні ознаки злочинців, усунути причини й умови, які сприяють вчиненню злочинів, шляхом реалізації цілеспрямованих, спеціально розроблених заходів.

Щодо розуміння власне криминологічної безпеки як єдиного явища переважають в основному одноманітні підходи. Так, М.П. Клейменов визначає криминологічну безпеку «як стан захищеності законних інтересів особистості, суспільства і держави від зовнішніх і внутрішніх загроз, джерелами яких виступають явища, тією чи іншою мірою пов'язані зі злочинністю, суспільно небезпечними посяганнями, кримінальною діяльністю, інтересами криміналітету» [13, с. 45].

М.М. Бабаєв так само зазначає, що криминологічна безпека – це «об'єктивний стан захищеності життєво важливих і інших суттєвих інтересів особистості, суспільства та держави від злочинних посягань і загроз від таких посягань, а також усвідомлення людьми такої своєї захищеності» [14, с. 172].

Як стан захищеності це ж поняття розглядає і С.Г. Шабанов, вказуючи, що перший пов'язаний із «законними інтересами особистості, суспільства і держави від зовнішніх і внутрішніх загроз, джерелами яких виступають явища, тією чи іншою мірою пов'язані зі злочинністю, суспільно небезпечними посяганнями, кримінальною діяльністю, інтересами криміналітету» [15, с. 15]. Саме подібність (а в деяких випадках однаковість) дефініцій дозволяє визначити ознаки, які характеризують зміст даної категорії: це стан захищеності; мірою такого стану є відчуття громадян, пов'язані з їх перебуванням на всій чи окремій частині території держави; такий стан досягається шляхом захисту прав і свобод людини й інтересів держави від можливих загроз; реальні та потенційні загрози мають злочинний характер зовнішнього та внутрішнього рівнів.

Питання, пов'язані з гарантуванням кримінологічної безпеки, набувають особливої актуальності в умовах децентралізації, яка насамперед стосується змін повноважень і меж адміністративно-територіальних одиниць, у результаті чого будуть створені нові утворення. Варто зауважити, що терміном «адміністративно-територіальне утворення» позначаються територіальні одиниці держави незалежно від їхнього рівня та місця в територіальному устрої. На думку А.В. Лісового, процес децентралізації був би більш ефективним завдяки розкрупненню, а не об'єднанню за схемою «село – громада – район», тобто «розділення сучасних областей і районів на менші адміністративно-територіальні утворення – округи та громади» [16, с. 89]. Отже, чіткого визначення адміністративно-територіального утворення не існує, це поняття є узагальнюючим і дозволяє охопити адміністративно-територіальні одиниці різних рівнів, що в контексті кримінологічної безпеки, ураховуючи, що вона частково залежить від території, на якій забезпечення є найбільш оптимальним. Зважаючи на вихідні положення Концепції реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади в Україні, передбачено трирівневий адміністративно-територіальний устрій: 1) базовий (громади); 2) районний (райони); 3) регіональний (області, міста Київ і Севастополь). Для кожного з визначених рівнів характерна наявність відповідних органів державної влади та місцевого самоврядування: «на базовому рівні – сільська, селищна, міська ради та їх виконавчі органи, представництва (представники) окремих органів виконавчої влади; на районному рівні – районні ради та їх виконавчі органи, райдержадміністрації, територіальні органи центральних органів виконавчої влади; на регіональному рівні – Рада міністрів Автономної Республіки Крим, обласні ради та їх виконавчі органи, облдержадміністрації, Київська та Севастопольська міські ради та їх виконавчі органи, Київська та Севастопольська міські держадміністрації, територіальні органи центральних органів виконавчої влади» [17]. Виходячи з вищевказаного та враховуючи дані щодо адміністративно-територіального устрою України [18], до адміністративно-територіальних утворень у межах даного дослідження необхідно відносити: міста обласного, республіканського, районного значення; селища міського типу та населені пункти сільської місцевості (села та селища).

Беручи до уваги нерозривний зв'язок завдань і напрямів гарантування кримінологічної безпеки на рівні адміністративно-територіальних утворень, вважаємо за можливе серед останніх виділити такі.

1. *Адміністративний напрям* полягає в здійсненні виважених, обґрунтованих управлінських дій, зокрема ухвалення управлінських рішень всіма суб'єктами органів державної влади та місцевого самоврядування щодо гарантування кримінологічної безпеки. Такі дії прямо не впливають на зниження рівня злочинності, але створюють підґрунтя для протидії останній. Вони передбачають вирішення таких важливих питань, як: раціональний розподіл повноважень між суб'єктами гарантування кримінологічної безпеки; підбір кваліфікованого та професійного персоналу, стимулювання його до збільшення ефективності роботи; розроблення, організація та проведення заходів, які прямо чи опосередковано можуть привести до зниження рівня злочинності й усунення причин і умов, які спричиняють її розвиток; фінансування діяльності, спрямованої на зменшення кількості протиправних посягань злочинного характеру; запровадження механізму контролю та нагляду за реалізацією дій у вказаному напрямі; забезпечення необхідної матеріально-технічної бази тощо. Перелічені складники в сукупності забезпечать міцний ресурсний фундамент для здійснення діяльності щодо гарантування кримінологічної безпеки.

2. *Нормативний напрям* зводиться до необхідності документування окремих заходів гарантування кримінологічної безпеки як поточних, так і перспективних, тобто втілювати ті заходи гарантування кримінологічної безпеки, які заздалегідь передбачені концепціями, планами й іншими документами нормативного характеру. Зазначене рівною мірою стосується необхідності подання письмових і усних звітів суб'єктами гарантування кримінологічної безпеки про проведені ними заходи та їхні результати. У свою чергу, таке закріплення приведе до упорядкування дій, пов'язаних із гарантуванням кримінологічної безпеки, а також дозволить провести аналітичну роботу з метою виявлення ефективних заходів і таких, що не приносять необхідного результату, з подальшим виключенням останніх. Окрім того, відповідне документування, зокрема на офіційному рівні, дасть змогу в повному обсязі контролювати вчинення діяльності у сфері гарантування кримінологічної безпеки на рівні адміністративно-територіальних утворень. Позитивним прикладом цього напрямку діяльності є ухвалення органами місцевого самоврядування (обласні державні адміністрації, міські ради) програм боротьби зі злочинністю та з її профілактики, наприклад, Обласної цільової комплексної програми профілактики та протидії злочинності в Київській області на 2017–2020 рр. «Безпечна Київщина», затвердженої розпорядженням Київської обласної державної адміністрації від 21 квітня 2017 р. № 218 [19].

3. *Протидія злочинності* – це, напевно, один із найважливіших напрямів гарантування криминологічної безпеки, адже, на відміну від інших, безпосередньо впливає на зниження рівня вказаного деструктивного явища в кожному адміністративно-територіальному утворенні. Його сутність найбільш повно розкривається через власні підсистеми: організацію протидії злочинності та її попередження, реалізацію правоохоронної діяльності. Результатом останньої в такому разі є невідворотність застосування покарання до осіб, які вчинили правопорушення, та докладання максимальних зусиль для їх перевиховання.

Даний напрям діяльності зазвичай здійснюється специфічними суб'єктами – правоохоронними органами (суди, Національна поліція, Збройні сили України, прокуратура України, Служба безпеки України, Державна виконавча служба, Національне антикорупційне бюро України, Державна фіскальна служба, Державна аудиторська служба, нотаріат і адвокатура тощо). Останні наділені в деякому сенсі унікальними повноваженнями щодо застосування превентивних і примусових заходів до осіб, які вчинили правопорушення, реалізуючи які, органи державної влади позитивно впливають на кількісний показник вчинених злочинів, зменшуючи його. Протидія злочинності віднесена до завдань і безпосередніх обов'язків майже всіх визначених правоохоронних органів, шляхом виявлення, попередження, припинення правопорушень, зокрема злочинів. Особлива роль у протидії злочинності відведена судовим органам, адже, відправляючи правосуддя, вони сприяють встановленню порушених прав і свобод осіб, захищають їхні інтереси й інтереси держави.

Як складник системи протидії злочинності розглянемо також профілактику злочинів. Зміст профілактики правопорушень найповніше відбивається в дефініціях останньої: 1) «система колективних та індивідуальних виховних впливів на вироблення неуразливості, формування імунітету від негативних впливів навколишнього середовища з метою попередження розвитку асоціальної спрямованості особистості й перебудови ставлення особистості до дійсності у процесі перевиховання»; «соціально спрямована організаційно-правова діяльність держави, її органів та їх посадових осіб, громадських організацій та окремих громадян щодо виявлення причин та умов вчинення злочинів і правопорушень, усунення факторів, які сприяють формуванню антигромадської поведінки особи, ліквідації правопорушень як соціального явища та забезпечення або відновлення під час здійснення такої діяльності прав та свобод громадян України» [20, с. 116–117].

Ефективність здійснення такої профілактики залежить від виконання низки умов: актуальність (своєчасність проведення); консеквентність (реалізація таких заходів повинна бути спланованою та послідовною, а не хаотичною); достеменність (впевненість у можливості безпосереднього втілення необхідних заходів впливу); законність (законодавча регламентованість, а також дотримання прав, свобод і законних інтересів особи під час проведення заходів профілактичного характеру).

Можна виокремити такі види профілактики злочинів (адаптовані до профілактичної діяльності на рівні адміністративно-територіальних утворень):

а) загальна профілактика являє собою цілеспрямовані систематичні заходи, спрямовані на встановлення причин і умов вчинення злочинів, у межах: окремих галузей господарства; соціальних груп або категорій населення; підприємств, установ, організацій незалежно від форм власності (наприклад, роз'яснення норм чинного законодавства, створення центрів реабілітації та ресоціалізації осіб, надання послуг із захисту й охорони майна всіх форм власності за необхідності тощо);

б) віктимологічна профілактика спрямована на завчасне виявлення осіб, які внаслідок тих чи інших обставин або їхньої поведінки можуть стати потерпілими, з метою вжиття необхідних запобіжних заходів;

в) індивідуальна профілактика являє собою сукупність специфічних дій, пов'язаних із впливом на осіб, які перебувають під впливом несприятливих умов, ведуть антигромадський спосіб життя чи вже вчинили або намагалися вчинити правопорушення (наприклад, проведення профілактичних бесід, узяття особи на профілактичний облік тощо).

4. *Соціально-економічний напрям* базується на виявленні причин і умов, які сприяють вчиненню протиправних посягань, та їх подальшому усуненні. Річ у тому, що часто причини вчинення злочинів мають соціальний або економічний характер. Свої аморальні та протиправні вчинки правопорушники пояснюють: відсутністю грошей, їх нестачею, браком робочих місць; низьким рівнем життя великої кількості населення; складними життєвими обставинами, які буквально штовхають особу на вчинення протиправних дій (наприклад, необхідність швидкого проведення дорогої операції, на яку просто немає коштів, може штовхнути особу на вчинення крадіжки);

підвищеною агресивністю до оточення (вербального та невербального характеру); постійним занепокоєнням суспільства щодо майбутнього та власних перспектив, як наслідок, депресією; постійним перебуванням у середовищі, де поширені антигромадські настрої, що може призвести до вчинення протиправних діянь. Головним у даному разі є усунення таких соціальних і економічних чинників, які стають причиною злочинної діяльності. Складність у реалізації даного напрямку полягає в тому що зазвичай для ліквідації таких умов необхідний великий проміжок часу, тому що потрібне вирішення глобальних проблем – розвиток економічного сектора та створення «здорового» суспільства.

5. *Інформаційно-аналітичний напрям* передбачає координацію зусиль усіх без винятку суб'єктів гарантування кримінологічної безпеки щодо збирання, накопичення й аналізу інформації стосовно вчинення злочинів. Вона не повинна обмежуватися «сухими» статистичними даними про кількість і види вчинення злочинів, хоча саме вони посідають одне із пріоритетних місць, тому що наочно демонструють результати проведеної роботи. Доцільне також отримання інформації, яка стосується: особи злочинця (стать, вік, освіта, місце роботи, статус у суспільстві, відомості про родину та середовище, в якому перебувала особа за останній рік перед вчиненням злочину, тобто з ким вона спілкувалася і підтримувала дружні стосунки); мотивів скоєння злочинів (необхідно з'ясувати, які саме обставини й умови штовхнули особу на вчинення конкретного злочину). Такі дані можна використати під час реалізації інших напрямів гарантування кримінологічної безпеки з метою конкретного впливу на чинники, які впливають на осіб і призводять до здійснення ними діянь злочинного характеру.

6. *Взаємодія*. Необхідність виокремлення цього напрямку пояснюється множинністю суб'єктів гарантування кримінологічної безпеки, серед яких: органи державної влади, органи місцевого самоврядування, неурядові організації (громадські об'єднання, благодійні організації, професійні спілки, відокремлені підрозділи іноземних неурядових організацій, представництва, філії іноземних благодійних організацій, творчі спілки, їхні територіальні осередки), громадяни. Їхня гетерогенність у поєднанні з наявністю різних можливостей щодо протидії злочинності зумовлює необхідність їх взаємодії у межах реалізації інших напрямів гарантування кримінологічної безпеки, а саме: вироблення спільних планів діяльності; організація та проведення відповідних заходів, зокрема профілактичних; обмін інформацією; підвищення соціального й економічного рівня життя населення; сприяння у формуванні правосвідомості громадян. Важливість даного напрямку полягає в тому, що в процесі реалізації спільної діяльності суб'єкти гарантування кримінологічної безпеки мають змогу перейняти досвід у цій сфері один у одного, зокрема це стосується закордонного досвіду.

7. *Виховний напрям* включає морально-етичне та правове виховання. Сучасному суспільству притаманне огрубіння звичаїв, спотворення моральних і духовних цінностей окремих прошарків населення через втрату ідеологічних орієнтирів, засад, принципів і сприйняття нових хибних настанов, загальну деморалізацію населення. За таких обставин населення кожного адміністративно-територіального утворення потребує перевиховання: утвердження нових або відновлення старих морально-етичних загальнолюдських і національних цінностей, яке забезпечить формування позитивних якостей кожної окремої особи (чесність, повага, доброта, справедливість, патріотизм та інші); формування правосвідомості в кожного громадянина. Правове виховання повинно надати громадянам сукупність юридичних знань, що забезпечить: виникнення у них стійких правових директив і звички до правомірної поведінки, а також поваги до законів, що унеможливить виникнення її антипода – неправомірної поведінки; усвідомлення власних обов'язків перед державою та розумінням особистих прав і свобод; активну громадську позицію; підвищення рівня правової культури.

Висновки. У результаті проведеного дослідження нами окреслено й охарактеризовано основні напрями гарантування кримінологічної безпеки на рівні адміністративно-територіальних утворень, серед яких: 1) адміністративний напрям; 2) нормативний напрям; 3) протидія злочинності; 4) соціально-економічний напрям; 5) інформаційно-аналітичний напрям; 6) взаємодія; 7) виховний напрям.

Вищезазначені напрями не претендують на догматичність, водночас їхня якісна реалізація в повному обсязі дозволяє виконати завдання гарантування кримінологічної безпеки на рівні адміністративно-територіальних утворень, що свідчить про їхню аутентичність. Здійснення заходів гарантування кримінологічної безпеки, які втілюються в конкретних формах, неможливо без застосування специфічних методів, дослідження яких може становити перспективний напрям наукових пошуків.

Список використаних джерел:

1. Про національну безпеку України : Закон України від 21 червня 2018 р. № 2469–VIII. *Офіційний вісник України*. 2018. № 55. Ст. 1903.
2. Плешаков В.А. Криминологическая безопасность и ее обеспечения в сфере взаимодействия организованной преступности и преступности несовершеннолетних : дис. ... докт. юрид. наук: 12.00.08. Москва, 1998. 323 с.
3. Прокоф'єва-Янчиленко Д.М. Криминологічна безпека як інтегративна складова національної безпеки України. *Наукові праці Національного університету «Одеська юридична академія»*. 2014. Т. 14. С. 395–401.
4. Федчун Н.О. Криминологічна безпека мореплавства та кримінально-правові засоби її забезпечення : автореф. дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.08. Одеса, 2014. 20 с.
5. Цвилий А.В. К вопросу об обеспечении криминологической безопасности на региональном уровне. *Законность и правопорядок в современном обществе*. 2015. № 26. С. 90–96.
6. Кодекс систем розподілу : постанова Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг від 14 березня 2018 р. № 310. *Урядовий кур'єр*. 2018. № 75.
7. Положення про систему управління безпекою руху поїздів у Державній адміністрації залізничного транспорту України : наказ Міністерства інфраструктури України від 1 квітня 2011 р. № 27. *Офіційний вісник України*. 2011. № 48. Ст. 1972.
8. Положення про технічне обслуговування устаткування підприємств гірничо-металургійного комплексу : наказ Міністерства промислової політики від 15 червня 2004 р. № 285. *Офіційний вісник України*. 2004. № 26. ст. 1718.
9. Словник української мови: в 11 т. / І.К. Білодід та ін. ; Акад. наук Укр. РСР, Ін-т мовознавства ім. О.О. Потебні. Київ : Наукова думка, 1970–1980. Т. 1. 1970. 799 с.
10. Гражданская защита : энциклопедический словарь / Ю.Л. Воробьев и др. ; под общ. ред. С.К. Шойгу. Москва : ДЭКС-ПРЕСС, 2005. 568 с.
11. Пастернак-Таранушенко Г.А. Безопасность: система, подсистема, оцінки, нова зброя. *Економіка України*. 2000. № 12. С. 53–57.
12. Ліпкан В. А. Безопасознательство : навчальний посібник. Київ : Вид-во Європ. ун-ту, 2003. 208 с.
13. Клейменов М.П. Прогнозирование криминологической безопасности. *Закономерности преступности, стратегия борьбы и закон* / под ред. А.И. Долговой. Москва : Рос. криминол. ассоц., 2001. С. 45.
14. Бабаев М.М. Передел собственности и криминологическая безопасность. *Современные разновидности российской и мировой преступности: состояние, тенденции, возможности и перспективы противодействия* : сборник научных трудов / под ред. Н.А. Лопашенко. Саратов, 2005. С. 172.
15. Шабанов С.Г. Криминологическая безопасность корпораций и ее прогнозирование : автореф. дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.08. Омск, 2001. 20 с.
16. Лісовий А.В. Адміністративно-територіальне реформування регіонів України. *Актуальні проблеми розвитку економіки регіону*. 2011. № 6. С. 89.
17. Концепція реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади в Україні : розпорядження Кабінету Міністрів України від 1 квітня 2014 р. № 333-р. *Офіційний вісник України*. 2014. № 30. Ст. 831.
18. Україна. Адміністративно-територіальний устрій : електронний довідник. *Офіційний веб-портал Верховної Ради України*. URL: <http://static.rada.gov.ua/zakon/new/NEWSAIT/ADM/zmist.html>.
19. Про схвалення проекту Обласної цільової комплексної програми профілактики та протидії злочинності у Київській області на 2017–2020 рр. «Безпечна Київщина» : розпорядження Київської обласної державної адміністрації від 21 квітня 2017 р. № 218. URL: http://koda.gov.ua/wp-content/uploads/2017/04/218_2017.doc.
20. Бандурка О.М. Профілактика злочинності. *Вісник Південного регіонального центру Національної академії правових наук України*. 2014. № 1. С. 116–117.